

บทที่ 5

บทวิเคราะห์ถึงสาเหตุความล้มเหลวของคณะราษฎร ต่อกระบวนการสร้างประชาธิปไตย

จากการศึกษาในสองบทที่ผ่านมาได้เห็นถึงบทบาทของคณะราษฎร ในกระบวนการประชาธิปไตย และกระบวนการจัดสร้างระบบประชาธิปไตย ในบทนี้เป็นบทสรุปบทบาทของคณะราษฎรในกระบวนการประชาธิปไตย ซึ่งจะทำการวิเคราะห์ และสรุปประเด็นและสาเหตุที่สำคัญต่างๆ ที่ทำให้คณะราษฎร ไม่ประสบความสำเร็จในกระบวนการสร้างระบบประชาธิปไตย ดังต่อไปนี้

1. การช่วงชิงอำนาจภายในคณะราษฎร

ในเรื่องความขัดแย้งกันเองของสมาชิกในคณะราษฎรนั้นเป็นเรื่องที่ไม่อาจปฏิเสธได้ เพราะภายหลังจากที่คณะราษฎรทำการปฏิวัติสำเร็จแล้วสมาชิกของคณะราษฎรก็เริ่มมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไปในหลายๆ เรื่อง ที่สำคัญคือเรื่องเค้าโครงเศรษฐกิจของนายปรีดี พนมยงค์ ที่ทำให้คณะราษฎร เองต้องแบ่งแยกออกเป็นสองขั้วและเริ่มมีการใช้กำลังเข้าตัดสินปัญหากัน จนนำไปสู่ความขัดแย้งในอีกหลายๆ เรื่อง ดังต่อไปนี้

1.1 ความขัดแย้งอันเนื่องมาจากการวางเค้าโครงเศรษฐกิจ

จากหลักการข้อ 3 ของคณะราษฎรซึ่งเป็นข้อหนึ่งในหลัก 6 ประการ ที่คณะราษฎรได้ประกาศไว้ว่า “ จะต้องบำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะหางานให้ราษฎรทุกคนทำ จะวางโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ไม่ปล่อยให้ราษฎรต้องอดอยาก ” ดังนั้นในเดือนมิถุนายน 2475 นายปรีดี พนมยงค์ จึงนำเสนอเค้าโครงเศรษฐกิจต่อพระยามโนปกรณนิติธาดา นายกรัฐมนตรี แต่พระยามโนปกรณนิติธาดา ไม่เห็นชอบด้วยรวมทั้ง พระยาทรงสุรเดช กับกลุ่มฝ่ายทหาร โดยกล่าวหาว่า เค้าโครงเศรษฐกิจมีลักษณะเป็นคอมมิวนิสต์ และทำให้นายปรีดี พนมยงค์ ต้องถูกเนรเทศไปอยู่ต่างประเทศ จนนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มของพระยาทรงสุรเดช กับกลุ่มของพระยาพหลพลพยุหเสนา โดยมี จอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นพวกสนับสนุน รวมทั้งสมาชิกฝ่ายพลเรือนที่สนับสนุนนายปรีดี พนมยงค์ ความขัดแย้งดังกล่าวได้รุนแรงจนนำไปสู่การปิดสภา และขับอาวุธสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และนำไปสู่การ รัฐประหารในวันที่ 20 มิถุนายน

พ.ศ.2476 ดังที่ได้ศึกษามาในบทที่ 3 แล้ว ประเด็นดังกล่าวนี้จึงสามารถวิเคราะห์ได้ว่าคณะราษฎรเองยังขาดเป้าหมายที่ชัดเจนต่อการกระบวนกาจัดสร้างระบอบการปกครองที่สมบูรณ์ เพราะการปฏิวัติคือกระบวนกาเปลี่ยนแปลงที่ครบกระบวนการจากสิ่งเดิมไปสู่สิ่งใหม่ และต้องเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้านทั้งระบอบการปกครอง ระบบเศรษฐกิจและสังคม แต่คณะราษฎรแม้ว่าจะเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองได้ แต่ก็ยังไม่สามารถเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจได้ จะเห็นได้ชัดเจนว่าเค้าโครงเศรษฐกิจนั้น ไม่มีสมาชิกคณะราษฎรคนใดที่ทราบมาก่อนนอกจาก นายปรีดี พนมยงค์ ดังนั้นเมื่อ นายปรีดี พนมยงค์ ได้นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีจึงถูกคัดค้าน ดังนั้นจึงเป็นเครื่องยืนยันได้ชัดเจนว่า คณะราษฎรยังขาดความพร้อมที่สมบูรณ์ต่อกระบวนกาปฏิวัติ และกิจกรรมที่จะดำเนินการทางการเมืองต่อไปในอนาคต และปัญหาความไม่พร้อมอันนี้ก็นำมาซึ่งความขัดแย้งในที่สุด

1.2 ความขัดแย้งในเรื่องอุดมการณ์

ภายหลังจากที่คณะราษฎรได้อำนาจจากระบบเก่าอย่างสมบูรณ์แล้วก็ได้ดำเนินการตามวิถีทางประชาธิปไตย กล่าวคือมีการแต่งตั้งสมาชิกสภาทั้งสองประเภทและมีการดำเนินกิจกรรม ทางรัฐสภา แต่การดำเนินการทางรัฐสภาไม่ราบรื่นด้วยดี ทั้งนี้เพราะสมาชิกสภาได้แบ่งแยกออกเป็นสองกลุ่ม คือพวกกลุ่มคนหนุ่มที่นำโดยนายปรีดี พนมยงค์ กับกลุ่มอนุรักษนิยม ที่ส่วนใหญ่เป็นนายทหารและได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายพระยาทรงสุรเดช และพระยามโนปกรณ โนติชานา นายกรัฐมนตรี จนมีการกระทบกระทั่งกัน โดยเฉพาะปัญหาเรื่องเค้าโครงเศรษฐกิจของนายปรีดี พนมยงค์ จนนำไปสู่การปิดสภา และงดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรา และทำให้เกิดการรัฐประหารอีกครั้ง เพื่อดำเนินการให้เปิดประชุมสภาและใช้รัฐธรรมนูญ ประเด็นนี้จึงเห็นได้ว่าคณะราษฎรยังขาดอุดมการณ์และเป้าหมายต่อกระบวนกาสร้างประชาธิปไตย เพราะเพียงระยะเวลาไม่ถึงหนึ่งปีสมาชิกคณะราษฎรก็มีความเห็นต่อระบบประชาธิปไตยที่แตกต่างกันแล้ว เพราะรัฐธรรมนูญก็คือกรอบหรือบรรทัดฐานในการดำเนินการตามวิถีทางประชาธิปไตย แต่คณะราษฎรเองกลับมีความเห็นที่ขัดแย้งกันอย่างรุนแรงในการดำเนินการทางการเมืองบนวิถีทางประชาธิปไตย จนนำไปสู่ความขัดแย้งและใช้วิธีการทางการเมืองที่ไม่ถูกต้องกับการสรรค์สร้างระบอบการปกครองในระบบประชาธิปไตย

2. การผูกขาดอำนาจทางการเมือง

ตลอดระยะเวลาที่คณะราษฎรครองอำนาจมาเป็นระยะเวลา 15 ปีนับจากวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 จนถึงวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ.2490 ในวันที่ คณะรัฐประหารนำโดยพลโทผิน ชุณหะวัณ นำ

คณะนายทหารล้มรัฐบาลของพลเรือตรีถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์นั้น เมื่อพิจารณารายชื่อนายกรัฐมนตรีแล้วก็จะพบว่าบุคคลส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของคณะราษฎรทั้งสิ้น หรือไม่ก็ได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกคณะราษฎร เช่นพระยามโนปกรณ โนติธาดา พ.อ.พระยาพลพยุหเสนา จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายควง อภัยวงศ์ นายทวี บุญยเกตุ นายปรีดี พนมยงค์และพลเรือตรีถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์¹ ดังนั้นการที่จะพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยโดยการถ่ายโอนอำนาจจึงเป็นเรื่องยากสำหรับคณะราษฎร เพราะตราบคืดที่คณะราษฎรยังคงผูกขาดอำนาจโดยมีมีเจตนาที่จะมอบอำนาจให้กับประชาชนได้ใช้อำนาจนั้น ในประเด็นนี้ จะเห็นได้ในเจตนาการผูกขาดอำนาจของคณะราษฎร โดยไม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ดังเช่น

2.1 การอาศัยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเป็นเครื่องมือ

การที่คณะราษฎรได้กำหนดให้ สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภท ซึ่งมีจำนวนเท่ากันในบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2475 มาตรา 65 โดยกำหนดเงื่อนไขว่าราษฎรจะมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างสมบูรณ์ ได้นั้น ราษฎรจะต้องมีการศึกษาจบชั้นประถมศึกษาสามมัญเกินกว่ากึ่งหนึ่งเสียก่อน แต่อย่างช้าไม่เกินสิบปี และต่อมาก็ยังมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพิ่มเติมด้วยบทเฉพาะกาล พ.ศ. 2483 เลื่อนเวลาออกไปอีก 20 ปี โดยไม่ได้ระบุเงื่อนไขเกี่ยวกับระดับการศึกษาไว้ ซึ่งการที่รัฐธรรมนูญได้เปิดช่องให้เช่นนี้ย่อมเปิดโอกาสให้คณะราษฎรแต่งตั้งพรรคพวกตัวเองเข้าไปเพื่อสนับสนุนฐานอำนาจของตัวเองในสภาผู้แทนราษฎร อย่างเช่นในจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทสองจำนวน 78 คน มีสมาชิกที่เป็นพลพรรคของคณะราษฎรเสีย 47 คน และสมาชิกประเภทที่สองนี้ อยู่ในตำแหน่งตลอดอายุของรัฐธรรมนูญ และมาสิ้นสุดเมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2489 รวมระยะเวลาถึง 13 ปี ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าคณะราษฎรเองก็ยังขาดความจริงจังในการถ่ายโอนอำนาจของตนเองให้กับประชาชนที่เป็นเจ้าของอำนาจที่แท้จริง และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอันเป็นไปตามหลักการพัฒนาทางการเมืองที่ถูกต้อง โดยคณะราษฎรยังคิดว่าประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในระบบ

¹ เจษฎา อรุณีพัฒน์พงศ์, “ผลสะท้อนของการปฏิวัติ พ.ศ. 2475 ที่มีต่อกระบวนการเมืองในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2475 – พ.ศ. 2495” (วิทยานิพนธ์แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), หน้า 52.

การปกครองแบบประชาธิปไตยที่ดีพอ ฉะนั้นคณะราษฎรจึงต้องเป็นผู้ครอบครองอำนาจนั้นไว้เอง แต่คณะราษฎรเองกลับไม่ได้พัฒนาศักยภาพในองค์ความรู้ของระบบประชาธิปไตยให้กับประชาชนเลย

2.2 การอาศัยฐานอำนาจเดิมจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

ภายหลังจากที่คณะราษฎรได้ปฏิวัติเปลี่ยนแปลง ระบอบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 ได้แก่นั้น แต่เนื่องจากความพร้อมของคณะราษฎรเองในการบริหารราชการแผ่นดินกลับยังขาดความพร้อมในหลายๆ ด้าน ดังจะเห็นได้ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 2 นอกจากที่เป็นสมาชิกของคณะราษฎรแล้ว ที่เหลือก็เป็นข้าราชการชั้นสัญญาบัตรทั้งหมด และโดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะราษฎรเองไม่กล้าที่จะแยกข้าราชการประจำออกจากการเมือง ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ไม่ได้กำหนดห้ามไว้ทุกฉบับยกเว้นฉบับปี พ.ศ. 2489 เพียงฉบับเดียวเท่านั้น แต่นั่นก็เป็นที่ทราบกันดีว่าเป็นกลไกของนายปรีดี พนมยงค์ ที่ต้องการตัดฐานอำนาจทางการเมืองของจอมพล ป.พิบูลสงครามเท่านั้น ดังนั้นจึงเป็นเรื่องยืนยันได้ว่าคณะราษฎรได้ใช้ระบบราชการเป็นฐานอำนาจเพราะคณะราษฎรเอง ตระหนักดีว่ากลุ่มข้าราชการเป็นกลุ่มที่มีฐานอำนาจอย่างมั่นคง โดยเฉพาะกลุ่มทหาร ฉะนั้นระบบการเมืองจึงไม่อาจหนีตัวเองออกมาจากระบบเดิมได้ การที่จะพัฒนาระบบการปกครองและวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย จึงเป็นเรื่องที่ยาก เพราะระบบการเมืองแบบใหม่ก็ยังคงหนีไม่พ้นระบบราชการที่สืบทอดกันมายาวนานหลายร้อยปี การผูกขาดอำนาจ การไม่ยอมรับประชาชนว่าเป็นเจ้าของอำนาจ เป็นผู้มีสิทธิ มีเสียง มีความเสมอภาค เท่าเทียมกันกับผู้ปกครอง เพราะระบบราชการของไทยยังคงติดอยู่กับระบบศักดินา ระบบไพร่ เจ้าฟ้าข้าแผ่นดิน ประชาชนต้องเป็นผู้ถูกปกครอง ประชาชนยังไม่มีรู้จักปกครองตนเอง ทั้งหมดนี้ คือทัศนคติ ค่านิยมที่ถูกปลูกฝังและถ่ายทอดกันมาโดยตลอดในระบบการปกครองของไทย จึงไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยแต่อย่างใด ดังนั้นประเด็นนี้จึงเป็นอีกปัญหาหนึ่งของคณะราษฎรที่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการสร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ได้

2.3 การใช้ความรุนแรงและปราบปรามผู้เป็นปฏิปักษ์ทางการเมือง

ภายหลังการปฏิวัติเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 แล้ว คณะราษฎรแม้ว่าจะได้อำนาจมาอย่างสมบูรณ์ แต่คณะราษฎรเองกลับมีความเห็นที่ขัดแย้งกันในหลายๆ ประเด็น และการแก้ปัญหาเหล่านั้น

คณะราษฎรกลับใช้ความรุนแรงเข้าตัดสินปัญหาแทบทุกกรณี เช่นกรณีรัฐประหารเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ.2476 เพื่อล้มรัฐบาลพระยามโนปกรณ โนติธาดา หรือการปราบปรามกบฏบวรเดช เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2476 ซึ่งทั้งสองกรณีนี้ คณะราษฎรได้ใช้ความรุนแรงในการปราบปรามฝ่ายตรงข้าม และทำให้เกิดความสูญเสียเลือดเนื้อ ชีวิต และทรัพย์สินไปเป็นอันมาก นอกจากนี้แล้ว คณะราษฎรยังใช้ระบบการจัดตั้งศาลพิเศษเพื่อพิจารณาคดีกับบุคคลที่ต่อต้านคณะราษฎร ซึ่งการใช้ระบบศาลพิเศษเป็นเครื่องมือทางการเมืองนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และชอบธรรม เนื่องจากการก้าวก่ายอำนาจของสถาบันตุลาการ และยังเป็นการผิดหลักเกณฑ์ในเรื่องของการแบ่งแยกอำนาจตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอีกด้วย หรือการที่รัฐบาลภายใต้การนำของคณะราษฎรได้ออกพระราชบัญญัติจัดการป้องกันรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2476 ก็เป็นวิธีการที่ใช้ความรุนแรงต่อฝ่ายตรงข้ามทั้งสิ้น ซึ่งวิธีการทั้งหมดของคณะราษฎร จึงเป็นเรื่องที่ไม่ได้ใช้การประนีประนอม และยอมรับต่อความคิดเห็นที่แตกต่างของกลุ่มอื่นซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการวางรากฐานประชาธิปไตย

2.4 การผูกขาดพรรคการเมืองโดยคณะราษฎร

พรรคการเมือง คือกลุ่มหรือคณะบุคคลที่มีการรวมตัวกัน และมีอุดมการณ์เดียวกันที่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อกำหนดนโยบายทางการเมือง และพรรคการเมืองยังเป็นองค์กรที่กล่อมเกลาคความรู้ทางการเมืองให้กับประชาชน ดังนั้นการที่พรรคการเมืองได้รับการพัฒนา จึงเป็นการพัฒนาทางการเมืองในอีกทางหนึ่ง แต่คณะราษฎรยังผูกขาดการมีพรรคการเมืองไว้แต่เพียงพรรคเดียว นับแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง การที่ไม่มีพรรคการเมืองมาแข่งอิทธิพลกับคณะราษฎรนั้น จึงเป็นการเปิดโอกาสให้คณะราษฎร มีความสะดวกในการบริหารประเทศ โดยปราศจากการแข่งขัน และตรวจสอบ เนื่องจากคณะราษฎรได้จัดตั้งสมัชชคณะราษฎร และตั้งสาขาของสมัชชไปทั่วทุกจังหวัดและเปิดรับสมัครบุคคลทุกประเภทไม่ว่าวันแม้แต่ข้าราชการประจำ จนเกิดความขัดแย้งกับพระยามโนปกรณ โนติธาดา นายกรัฐมนตรี และพระยามโนปกรณฯ ก็ได้ออกคำสั่งห้ามข้าราชการเป็นสมาชิกคณะราษฎร จึงเห็นได้ว่าคณะราษฎรเองยังไม่ตระหนักในเรื่องของกลุ่มผลประโยชน์อย่างแท้จริง เพราะพรรคการเมือง คือตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ที่หลากหลายในระบบประชาธิปไตย ดังนั้นหากจะพัฒนาระบบประชาธิปไตยให้บรรลุเป้าหมาย และผลประโยชน์ส่วนใหญ่ตกอยู่กับประชาชนได้นั้น จะต้องพัฒนาระบบพรรคการเมืองควบคู่กันไปด้วย เนื่องจากพรรคการเมืองคือโรงเรียนที่จะสอนระบบประชาธิปไตยได้ดีที่สุด และยังสอนให้ประชาชนรู้ถึงสิทธิของตนเอง ดังนั้นการที่คณะราษฎรผูกขาดอำนาจในการจัดตั้งพรรคการเมืองไว้แต่เพียงฝ่ายเดียวย่อม

แสดงให้เห็นถึงเจตจำนงอันแท้จริงต่อกระบวนการจัดสร้างระบบประชาธิปไตยของคณะราษฎร นอกจากนี้แล้ว ยังทำให้พรรคการเมืองไม่ได้รับการพัฒนาในยุคต่อๆ มาด้วย ดังเช่นการมีพรรคการเมืองในยุคที่คณะราษฎรมีอำนาจในปี พ.ศ. 2489-2490 พรรคการเมืองก็ยังคงเป็นเพียงการรวมตัวของสมาชิกคณะราษฎรที่รวมตัวกันเพื่อสนับสนุนผู้นำบางคนเท่านั้น พรรคการเมืองในยุคนั้นยังขาดการจัดระบบ ที่รัดกุม และเป็นทางการ และขาดอุดมการณ์ การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่ชัดเจน²

3. เหตุปัจจัยที่ไม่เอื้อต่อกระบวนการสร้างประชาธิปไตยของคณะราษฎร

นอกจากปัญหา และอุปสรรคดังที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้แล้ว ยังมีสิ่งที่เป็นปัจจัยขัดขวางต่อกระบวนการจัดสร้างระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยของคณะราษฎร ซึ่งมีเหตุปัจจัยในหลายๆ ประเด็น ดังต่อไปนี้

- 3.1 ระบบราชการ
- 3.2 การพัฒนาทางการเมือง
- 3.3 วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทย
- 3.4 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
- 3.5 อุดมการณ์ประชาธิปไตยของคนไทย

3.1 ระบบราชการ³

ระบบราชการไทยถือว่าเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่ง ในกระบวนการจัดสร้างประชาธิปไตยของคณะราษฎร เนื่องจากระบบราชการไทยยังคงยึดติดอยู่กับผลประโยชน์การผูกขาดอำนาจ การมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเก่า การผูกขาดอำนาจในการสรรหาบุคคลเข้าดำรงตำแหน่ง

² โปรดดูรายละเอียดใน สุจิต บุญบงการ, การพัฒนาทางการเมืองของไทย : ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537), หน้า 80-88.

³ โปรดดูรายละเอียดใน ทินพันธุ์ นาคาคะ, การเมือง การบริหารไทย การระบอบชาติ (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), หน้า 2 - 15.

สำคัญๆ ทางการเมือง และการครอบงำระบบการเมืองไทยทั้งในด้านการออกกฎหมาย ในด้านการบริหารราชการ และการกำหนดนโยบายทางการเมือง อันมีผลต่อการพัฒนาการปกครองในระบบประชาธิปไตย ดังต่อไปนี้

ประการแรก ระบบราชการไทยมีการรวมกลุ่มกันผูกขาดอำนาจ และผลประโยชน์ทางการเมือง ทำให้ไม่มีกลุ่มผลประโยชน์อื่นเข้ามาต่อรองอำนาจทางการเมือง ทำให้ข้าราชการกลายเป็นผู้ผูกขาดผลประโยชน์อยู่กลุ่มเดียว จึงเป็นการตัดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดผลประโยชน์เพื่อประชาชนเองบ้าง

ประการที่สอง ระบบราชการทำหน้าที่เป็นพรรคการเมืองเสียเอง เพราะในยุคต้นๆ ของคณะราษฎร ได้มีการผูกขาดการเมืองไว้แต่เพียงพรรคเดียว จึงทำให้ระบบพรรคการเมืองขาดความต่อเนื่องและพัฒนาการ จึงทำให้ข้าราชการทำตัวเป็นพรรคการเมืองเสียเอง และประชาชนที่ต้องแสดงความต้องการผ่านพรรคการเมือง จึงไม่มีโอกาสเช่นนั้น ดังนั้นข้าราชการจึงมีบทบาทในการกำหนดนโยบายสาธารณะเสียเอง ผลประโยชน์จึงไม่ตรงกับความต้องการอันแท้จริงของประชาชน

ประการที่สาม ข้าราชการมักทำตัวเป็นนักการเมืองเสียเอง ในยุคที่คณะราษฎรครอบครองอำนาจอยู่นั้น รัฐธรรมนูญยังไม่มีการแยกข้าราชการประจำออกจากข้าราชการการเมือง จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ข้าราชการเข้ามาเป็นผู้นำทางการเมืองเสียเอง จากการศึกษาที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ตลอดจนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นข้าราชการเกือบทั้งหมด จึงเป็นการปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ประชาชนจึงขาดโอกาสในการพัฒนาการปกครองเพื่อประชาชนเองตามหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยที่เป็นการปกครอง “โดยประชาชน และเพื่อประชาชน”

3.2 การพัฒนาทางการเมือง

การพัฒนาทางการเมือง คือการเปลี่ยนแปลงสภาวะทางการเมืองให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น แต่จากการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่ผ่านมาของคณะราษฎรยังไม่ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไปในทิศทางที่ดีกว่าการปกครองในระบบเดิมได้ในหลายๆ ประการ ดังต่อไปนี้

ประการแรก กลุ่มผลประโยชน์ (interest groups) ประชาชนยังไม่ได้ตื่นตัว เข้ามามีส่วนร่วมตั้งขึ้นเป็นกลุ่มการเมืองที่เข้ามาต่อรองผลประโยชน์กับกลุ่มผลประโยชน์เดิม คือกลุ่มข้าราชการได้เลข คณะราษฎรที่ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการในระบบเก่ายังเป็นผู้กุมผลประโยชน์ทางการเมืองอยู่ฝ่ายเดียว ผลประโยชน์ส่วนใหญ่ยังไม่กระจายไปสู่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง จึงทำให้ระบบประชาธิปไตยในยุคต้นไม่ได้รับการพัฒนาที่ดีพอ

ประการที่สอง ประชาชนยังไม่มีอำนาจเข้าควบคุมระบบข้าราชการได้ สิ่งที่จะเป็นเครื่องวัดการพัฒนาทางการเมืองได้ในอีกระดับหนึ่งนั้น คือประชาชนต้องสามารถควบคุมข้าราชการ และต่อรองผลประโยชน์กับข้าราชการได้ ดังจะเห็นได้ว่าคณะราษฎรส่วนใหญ่เป็นข้าราชการเป็นผู้ผูกขาดผลประโยชน์ และใช้อำนาจปกครองกึ่งที่ประชาชนอยู่ตลอดมา โดยที่ประชาชนยังไม่สามารถเข้าไปต่อรองอำนาจทางการเมืองกับคณะราษฎรได้ จึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ระบบการเมืองในยุคของคณะราษฎรไม่ได้รับการพัฒนาไปเป็นการปกครองในระบบประชาธิปไตยได้อย่างเต็มที่

ประการที่สาม ความเท่าเทียมกันทางการเมือง (equality) จะเห็นได้ว่าในยุคของคณะราษฎรประชาชนยังขาดความเท่าเทียมทางการเมือง เพราะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2475 มาตรา 65 ได้กำหนดเงื่อนไขว่าราษฎรจะมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างสมบูรณ์ได้นั้นราษฎรจะต้องมีการศึกษาจบชั้นประถมศึกษาสามัญเกินกว่ากึ่งหนึ่งเสียก่อน แต่อย่างช้าไม่เกินสิบปี ดังนั้นจึงเป็นการปิดโอกาสไม่ให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระยะเริ่มต้นของประชาธิปไตย จึงขัดต่อหลักความเท่าเทียมกัน อันเป็นการพัฒนาทางการเมืองในอีกด้านหนึ่ง

ประการที่สี่ การแบ่งแยกโครงสร้างทางการเมืองตามความชำนาญเฉพาะ (differentiation and specialization) ระบบการเมืองในยุคของคณะราษฎรยังไม่มี การแบ่งแยก ข้าราชการประจำออกจากข้าราชการการเมือง จึงทำให้องค์กรทางการเมืองขาดพัฒนาการที่ถูกต้อง เพราะองค์กรทางการเมืองจะต้องมีการแบ่งแยกหน้าที่กันทำตามความชำนาญเฉพาะด้าน ข้าราชการการเมืองควรเป็นผู้กำหนดนโยบายระดับสาธารณะ ส่วนข้าราชการประจำมีหน้าที่รับนโยบายไปปฏิบัติ แต่ปรากฏว่าทั้งสององค์กรไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่กันอย่างชัดเจน จึงทำให้โครงสร้างทางการเมือง ไม่สามารถสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้

องค์การทางการเมืองไม่พัฒนาเป็นไปอย่างอิสระ และปราศจากการครอบงำจากระบบการปกครองเดิมได้

3.3 วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทย

วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นเรื่องของทัศนคติ แบบแผน ความคิด ความเชื่อ และการดำเนินชีวิตของคนในสังคมนั้น แต่วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยมีลักษณะที่ยังไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ และโครงสร้างทางการเมืองการปกครองที่เป็นประชาธิปไตย หรือที่เรียกว่า “วิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตย” ในหลายๆ ประการ ดังต่อไปนี้

ประการแรก วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทย เป็นผลสะท้อนมาจากแบบแผนการดำเนินชีวิต และปัจจัยแวดล้อมด้านวัฒนธรรม ทัศนคติความเชื่อที่สืบทอดกันมาซึ่งเป็นปัจจัยที่ไม่เอื้อต่อกระบวนการสร้างประชาธิปไตยในหลายๆ ประการ เช่น วัฒนธรรมที่เคารพในความอาวุโส จึงทำให้คนไทยอ่อนน้อมถ่อมตนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นขัดแย้ง ไม่ชอบการวิพากษ์วิจารณ์ หรือการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการใช้เหตุผล รวมทั้งคนไทยมีความเชื่อตามหลักพุทธศาสนา ในเรื่องของการพึ่งพาตนเองจึงทำให้คนไทยขาดการรวมกลุ่มกันในการแก้ไขปัญหา และการทำงานร่วมกัน จึงทำให้คนไทยขาดการรวมกลุ่มทางการเมือง และพัฒนาเป็นระบบพรรคการเมืองต่อไปได้ ทั้งหมดนี้จึงเป็นอุปสรรคต่อวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย และไม่ส่งเสริมการปกครองในระบบประชาธิปไตย

ประการที่สอง ประชาชนยังคงมีความเชื่อว่าการเมืองการปกครองเป็นเรื่องของคนกลุ่มน้อย เป็นเรื่องของคนระดับบน ประชาชนจึงขาดความสนใจและไม่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้เป็นผลมาจากวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทย ที่ถูกปกครองมาในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งเป็นเวลาหลายร้อยปี ประกอบกับความเคยชินในการถูกปกครองจากระบบเจ้าขุนมูลนาย และความเชื่อตามหลักของศาสนาในเรื่องของบุญกรรม และความแตกต่างทางชนชั้น จึงมีความเห็นว่าการปกครองเป็นเรื่องของชนชั้นนำเท่านั้น ดังนั้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี พ.ศ. 2475 คนไทยส่วนใหญ่จึงไม่มีส่วนเข้าร่วม หรือรับรู้ในการปฏิวัติครั้งนั้นเลย นอกจากสมาชิกของคณะราษฎรเท่านั้น จึงทำให้คนไทยไม่เห็นความสำคัญในการปกครองแบบประชาธิปไตยเท่าที่ควร จึงขาดความรักความหวงแหน และยึดมั่นต่ออุดมการณ์ประชาธิปไตย ดังนั้น วัฒนธรรมทางการเมืองดังกล่าว จึงเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการสร้างประชาธิปไตยของคณะราษฎร

ประการที่สาม วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยยังเชื่อในเรื่องของอำนาจนิยม คนไทยส่วนใหญ่ยังคงมีความเชื่อในเรื่องของอำนาจ อิทธิพล บารมี การยอมรับในอำนาจที่เหนือกว่า ยังคงเคยชินกับการถูกปกครองโดยข้าราชการ ดังนั้นข้าราชการจึงมีบทบาทสำคัญในการปกครอง ประชาชนจึงขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญ จึงเป็นปัญหาที่สำคัญในการพัฒนาระบบประชาธิปไตยอย่างมาก

3.4 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

การมีส่วนร่วมทางการเมือง ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการปกครองในระบบประชาธิปไตย แต่นับจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นต้นมา คณะราษฎรไม่ได้ส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเท่าที่ควรจึงทำให้ระบบประชาธิปไตยไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควรในหลายๆ ประการดังนี้

ประการแรก เมื่อการยึดอำนาจการปกครองของคณะราษฎรสำเร็จลงแล้ว คณะราษฎรยังไม่ยอมเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเต็มที่ที่จะเห็นได้จาก การที่คณะราษฎรได้กำหนดว่า ราษฎรจะมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างสมบูรณ์ได้นั้น ราษฎรจะต้องมีการศึกษาจบชั้นประถมศึกษาสามัญเกินกว่ากึ่งหนึ่งเสียก่อนแต่อย่างช้าไม่เกินสิบปี และยังได้ขยายบทเฉพาะกาลยึดอายุสมาชิกสภาประเภทที่สองออกไปอีก 10 ปี ซึ่งก็ทำให้สมาชิกสภาประเภทที่สองยังครอบครองอำนาจได้ต่อไปอีก ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่ก็คือสมาชิกของคณะราษฎร จึงเป็นการปิดโอกาสการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ประการที่สอง วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทย เป็นปัจจัยที่ทำให้คนไทยมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ เนื่องจากคนไทยยังขาด วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (democratic political culture) หรือวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (participant political culture) ซึ่งเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีลักษณะเป็นแบบที่ประชาชนมีความสนใจทางการเมือง มีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความเห็นว่าการเมืองการปกครองเป็นเรื่องของทุกๆ คน และมีความเชื่อว่าประชาชนมีสิทธิในการกำหนดตัวผู้ปกครอง และนโยบายของรัฐบาลจะต้องดำเนินตามความต้องการของประชาชน และประชาชนต้องมีศรัทธาใน

การปกครองแบบประชาธิปไตย⁴ แต่ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความกระตือรือร้นในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง จึงทำให้กระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยขาดความต่อเนื่องและพัฒนาการ

ประการที่สาม การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนไทยเป็นเพียงการสร้างความชอบธรรมให้กับตัวผู้ปกครองเท่านั้น จะเห็นได้ว่าทุกครั้งที่มีการปฏิวัติ หรือรัฐประหาร ผู้ที่เข้าทำการมักอ้างเสมอว่าจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างเต็มที่ แต่ก็ไม่ได้ชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับคณะปฏิวัติ หรือคณะรัฐประหารนั้น ดังตัวอย่างเช่นคณะรัฐประหารในปี พ.ศ. 2490 ที่ผู้นำการรัฐประหารในครั้งนั้นยอมให้ นายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ชั่วขณะหนึ่ง เนื่องจากเห็นว่านายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรีที่มาจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน คือประชาชนเป็นผู้ออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งเข้ามา แต่นั่นก็เป็นเพียงระยะหนึ่งเท่านั้น หลังจากนั้นคณะรัฐประหารก็เข้ายึดอำนาจกลับคืนไปเป็นของตนเองอย่างสมบูรณ์ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนไทยยังคงเป็นการแสดงออกทางการเมืองแบบพิธีการ มากกว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเข้าไปกำหนดทิศทางทางการเมือง หรือเป็นผู้นำทางการเมืองได้อย่างเป็นรูปธรรม ในยุคของคณะราษฎร

การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนไทยที่เป็นแบบพิธีการที่เห็นได้อย่างชัดเจน กรณีที่คนไทยมีสิทธิในการเลือกตั้งเท่านั้น แต่การเลือกตั้งก็ยังไม่ได้เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความ เป็นประชาธิปไตยได้โดยสมบูรณ์นัก เพราะการเลือกตั้งแต่ละครั้งก็ยังเป็นเพียงการสร้าง ความชอบธรรมในการปกครองให้กับผู้ปกครองเท่านั้น เพราะการเลือกตั้งครั้งแรกของคนไทยเมื่อปี พ.ศ. 2476 ก็เป็นการเลือกตั้งแบบทางอ้อมประชาชนยังไม่มีสิทธิในการเลือกตั้งโดยตรงที่จะกำหนดตัวผู้ปกครองได้อย่างเต็มที่ ส่วนการเลือกตั้งอีกสามครั้งที่ผ่านมาในยุคของคณะราษฎร ครองอำนาจจนถึงปี พ.ศ. 2490 ประชาชนก็ยังคงมีสิทธิในการเลือกตั้ง แต่ก็มีผู้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกครั้ง ซึ่งการที่ให้สิทธิในการเลือกตั้งแก่ประชาชนของคณะราษฎรนั้นก็เป็นการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างผู้นำกลุ่มพลเรือนกับกลุ่มทหารเท่านั้น จะเห็นได้จากการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2480 และปี พ.ศ. 2481 ที่เป็นการช่วงชิงอำนาจกันระหว่างสองกลุ่มการเมือง เพื่อสร้างความชอบธรรมให้เกิดขึ้น และให้ระบอบการปกครองคู่เป็นแบบประชาธิปไตย เท่านั้น ส่วนการเลือกตั้งก็ยังคงมีเฉพาะ

⁴ สุจิต บุญบงการ, การพัฒนาทางการเมืองของไทย : ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537), หน้า 67.

การเลือกตั้งสมาชิกประเภทที่หนึ่งเท่านั้น โดยที่อำนาจส่วนใหญ่ก็ยังคงเป็นของสมาชิกประเภทที่สอง คือกลุ่มของคณะราษฎรทั้งหมด ประชาชนก็ยังไม่เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างจริงจัง

3.5 อุดมการณ์ประชาธิปไตยของคนไทย

ปัญหาที่สำคัญต่อกระบวนการสร้างประชาธิปไตยของคณะราษฎร อีกประการคือ คนไทยยังขาดอุดมการณ์แบบประชาธิปไตย เพราะอุดมการณ์ประชาธิปไตยถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาและปลูกฝังการปกครองในระบบประชาธิปไตย แต่นับจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นต้นมา ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดอุดมการณ์แบบประชาธิปไตย ซึ่งการได้อำนาจมาโดยที่เป็นการหยิบยื่นให้ของคณะราษฎร โดยที่ประชาชนขาดอุดมการณ์ประชาธิปไตยนั้น จึงทำให้คนไทยขาดความรักความเข้าใจต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญอีกประการหนึ่งเช่นกัน การที่กล่าวว่าคนไทยขาดอุดมการณ์แห่งนักประชาธิปไตยนั้น ก็มีอยู่ด้วยกันหลายประการ ดังนี้

ประการแรก คนไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีความต้องการประชาธิปไตย ทั้งนี้เป็นผลมาจากปัจจัยในหลายๆ ประการด้วยกัน เช่นจากการที่ถูกปกครองมาในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ตลอดระยะเวลาหลายร้อยปี จนทำให้คนไทยเคยชินต่อระบบการปกครองแบบเดิม ประการต่อมาที่สำคัญคือประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดการศึกษา จึงทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค การปกครองตนเอง และความรู้ ความเข้าใจในการปกครองระบบประชาธิปไตยที่ดีพอ คงมีแต่คณะราษฎรเพียงกลุ่มเดียวที่มีโอกาสเรียนรู้ และเข้าใจถึงการปกครองแบบประชาธิปไตย จึงมีความต้องการประชาธิปไตย และสามารถสถาปนาการปกครองในระบบประชาธิปไตยขึ้นมาได้ แต่เมื่อคณะราษฎรเพียงกลุ่มเดียวที่มีความต้องการ รู้ และเข้าใจ การปกครองในระบบประชาธิปไตย แต่ในขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ ยังขาดความรู้และเข้าใจ ในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างถ่องแท้ และไม่มีความต้องการประชาธิปไตยอย่างจริงจัง คณะราษฎรเป็นผู้หยิบยื่นมาให้เอง จึงทำให้คนไทยส่วนใหญ่ขาดอุดมการณ์แห่งประชาธิปไตย ซึ่งก็เป็นอุปสรรคประการหนึ่งในการสร้างกระบวนการประชาธิปไตยของคณะราษฎร

ประการที่สอง คนไทยยังขาดความเสมอภาค อิสรภาพ และเสรีภาพอย่างแท้จริง แม้ว่าคณะราษฎรจะประกาศในอุดมการณ์หลัก 6 ประการ ของคณะราษฎรว่าจะให้อิสรภาพ และเสรีภาพ ตลอดจนความเท่าเทียมกันของประชาชนก็ตาม ซึ่งหลักการดังกล่าวจะเป็นปัจจัยเอื้อต่อ

อุดมการณ์ประชาธิปไตยอย่างแท้จริง แต่ในความเป็นจริงคนไทยก็ยังไม่มียุติธรรม และเสรีภาพ ตลอดจนความเท่าเทียมกันอย่างจริงจัง ทั้งนี้เป็นเพราะมีเหตุปัจจัยในหลายๆ ประการที่ไม่ส่งเสริมต่อหลักการดังกล่าวเช่น จากอิทธิพลการปกครองในระบบเดิมที่คนไทยถูกกีดกันทางการเมืองจนขาดความเท่าเทียมกัน ระบบทาสทำให้คนไทยขาดอิสรภาพ ระบบเจ้าขุนมูลนายทำให้คนไทยขาดเสรีภาพทางความคิด และการดำเนินชีวิต รวมถึงอดถึงทัศนคติ ความเชื่อ วัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนไทยโดยรวมที่ทำให้คนไทยขาดอุดมการณ์แห่งความเป็นนักประชาธิปไตย

บทสรุป

การเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทยเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ค้ำอำนาจทั้งหมดที่เคยเป็นของพระมหากษัตริย์มาเป็นของประชาชน โดยคณะบุคคลที่เรียกตัวเองว่า “คณะราษฎร” ซึ่งเป็นการล้มเลิกระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องหลายร้อยปี อำนาจทั้งหลายที่คนไทยทั่วไปไม่เคยคิดที่จะกล้าเข้าไปยุ่งเกี่ยวหรือแตะต้อง เพราะเป็นของเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน ประชาชนเป็นแค่ไพร่ไม่ควรไปยุ่งเกี่ยว แต่บัดนี้ อำนาจทั้งหมดได้มาเป็นของประชาชน ภายใต้อุดมการณ์ประชาธิปไตย ที่กล่าวว่าอำนาจเป็นของประชาชน และคณะราษฎรได้พยายามที่จะปลูกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในหมู่คนไทย ให้คนไทยได้รู้จักถึงสิทธิ เสรีภาพ และความเท่าเทียมกัน ล้มเลิกระบบศักดินา เจ้าขุนมูลนาย การผูกขาดอำนาจของกลุ่มคนเพียงกลุ่มเดียว การสร้างโอกาสแห่งความเท่าเทียมกัน และสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม ทั้งด้านการเมือง และเศรษฐกิจ โดยมีกฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นบทบัญญัติรับรอง และกำหนดหน้าที่ และขอบเขตอำนาจในการปกครองไว้อย่างชัดเจน ซึ่งทั้งหมดนี้คือสิ่งที่คณะราษฎรได้มอบให้กับคนไทยแต่จากบทบาทที่ผ่านมาของคณะราษฎรในกระบวนการประชาธิปไตย ที่ได้ทำการศึกษา มา สรุปได้ว่าอำนาจทั้งหมดยังไม่สามารถถ่ายโอนมาถึงประชาชนอย่างสมบูรณ์ตลอดระยะเวลาที่คณะราษฎรมีอำนาจอยู่ ซึ่งปัญหาทั้งหมดเกิดจากเหตุปัจจัยในหลายๆ ประการดังที่ได้ศึกษามาแล้ว รวมทั้งจากคณะราษฎรเองก็ยังไม่ได้สร้างรูปแบบ โอกาส และวัฒนธรรมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย ให้กับประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้เป็นเพราะเกิดจากปัญหาของการเริ่มต้นในการวางรากฐานประชาธิปไตยของคณะราษฎรที่มีได้ตั้งอยู่บนรากฐานของความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง และประชาชนยังไม่ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองอย่างสมบูรณ์แบบ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ และอุดมการณ์ในวิถีทางประชาธิปไตยที่ดีพอ จึงเป็นโอกาสให้คณะราษฎรต้องอ้างเหตุในการเข้าครอบ

ครองอำนาจนั้นเสียเอง ทั้งหมดนี้เป็นเพราะเหตุปัจจัยในหลายๆประการที่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการสร้างประชาธิปไตยของคณะราษฎร เช่นวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยที่ถูกปกครองมาด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ คนไทยจึงขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของสิทธิ เสรีภาพ ความเท่าเทียมกัน คนไทยยังคิดถึงหลักอำนาจนิยม ระบบเจ้าขุนมูลนาย ที่ว่าการเมืองการปกครองเป็นเรื่องของคนมีอำนาจ เป็นเรื่องของหลวงท่าน และประกอบกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ และวิถีชีวิตของคนไทยที่เป็นผลสะท้อนมาจากค่านิยม และทัศนคติในเรื่องของศาสนาที่เชื่อเรื่องของบาป บุญ คุณโทษ คนไทยยังคงคิดถึงความแตกต่างทางชนชั้นและบุญวาสนา คนไทยจึงยอมรับในเรื่องของบุญกรรมในชาติปางก่อน จึงทำให้คนไทยเคยชินกับการถูกปกครอง แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงการปกครองของคณะราษฎรจะได้อ้างถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและความเท่าเทียมกัน แต่คนไทยก็ยังไม่รู้ และเข้าใจในสิทธิดังกล่าว จึงเป็นการเปิดโอกาสให้คณะราษฎรได้เข้าครอบครองอำนาจต่อไป การเปลี่ยนแปลงการปกครอง จึงเป็นเพียงการถ่ายโอนอำนาจจากกลุ่มอำนาจเดิม มาสู่กลุ่มอำนาจใหม่ คือคณะราษฎรเท่านั้น อำนาจอันแท้จริงยังไม่ได้ตกถึงมือประชาชนอย่างแท้จริง.